

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 316)

Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya ve 4 Arkadaşının, Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/729)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifim ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Ahmet İyimaya

Amasya

Atila Sav

Hatay

Hikmet Sami Türk

Trabzon

Mehmet Ali Şahin

İstanbul

Sümer Oral

Manisa

GENEL GEREKÇE

Seçimlerin yargı yönetim ve denetimi altında yapılması hususu Anayasanın amir hükmüdür. Buna paralel olarak 26.4.1961 tarihinde kabul edilen 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda aynı hususu belirttikten sonra, seçimlerin yapılması ve yürütülmesi işini hâkimlerden oluşan seçim kurulları tarafından yapılacağını hüküm altına almıştır.

Ancak, 1961 yılından günümüze değin dünyada ve yurdumuzda sosyal yapı ve demokratik siyasî hayat büyük ölçüde değişmiş, bu değişimin aslı unsuru ve öncülüğünü siyasî partilerimiz yapmıştır. Aynı dönemde siyasî parti sayısı çoğalmış, dolayısıyla seçim iş ve işlemlerini artırmış, ayrıca Yüksek Seçim Kurulunun diğer Anayasal kurumlara göre yeni bir kurum olması nedeni ile teşkilâtını tamamlaması, değişen teknolojiye göre yapılanması ve bu işlerin devamlı bir şekilde takibi gibi nedenlerle asgarî ölçüde Yüksek Seçim Kurulu Başkanının görevi süresince Kurumundan izinli sayılması, personelin sevk ve idaresi ile bunun yanında seçim işlerinin daha sağlıklı yürütülmesini sağlayacaktır.

Yine 298 sayılı Kanunun değişik 182 nci maddesinde öngörülen ücretler, günün koşulları ve paranın işira gücü karşısında aşınmış olduğu gibi son 8 ay zarfında diğer Devlet memurlarının aylıklarına yapılan zam oranı da düşünüldüğünde aynı miktarın mevcut ücretlere yansıtılması suretiyle diğer çalışanlarla uyumlu hale getirilmesi sağlanmış olacaktır.

Her konuda olduğu gibi seçim iş ve işlemlerinin sağlıklı ve düzenli yürütülmesi hedeflenen bir amaçtır. Bunun için en önemli unsur bilgi ve tecrübedir. Bu hususlar zaman diliminde bilinçli çalışma ve uygulama ile kazanılır. Halen ve gelecekte yapılması düşünülen işlerin başında gelişen teknolojiye göre seçim işlerini düzenli, sağlıklı, süratli ve mükerrerliği önleme açısından (Hükümet tarafından kaynak temin edildiğinde) merkezi bilgisayar ortamının diğer vilayetlere aktarılması. Diğer ve önemli bir konu elde mevcut seçmen kütükleri 1993 yılında yapılan yazım ile oluşturulmuştur. Aradan geçen zaman diliminde normal nüfus artışı yanında ve daha önemlisi son yıllarda malûm nedenlerle doğu ve güneydoğu illerimizden büyükşehirlere yoğun bir göç hareketi illerin nüfus yapısını etkilediği gibi sağlıksız bir şehirleşmeye neden olmuş, bu olumsuz gelişmeler kütük-

lere olumlu olarak aynen aktarılmadığından mevcut kütüklerin gerçeğe uygunluğu hususunda kuşku yaratmıştır. Bunun yanında 23.7.1995 tarih ve 4121 sayılı Kanunla gerçekleştirilen Anayasa değişikliği sonucunda seçmen yaşının 18'e indirilmesi de ayrı bir etken olarak düşünülebilir. Aynı şekilde Anayasada yapılan bir değişiklikle "Yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarının oy haklarını kullanabilmeleri amacıyla kanun uygulanabilir tedbirleri belirlir" denilmiş olmakla kanun çıktığında yurt dışındaki vatandaşlarımızın Türkiye'deki genel seçimler için, buldukları ülkelere oy kullanabilmeleri yurt içinde ve yurt dışında hukukî ve maddî şartların araştırılması ve seçmenlik sıfatının tayininde asıl unsur seçmen kütüğünün oluşturulması olup bu kütüklerin tanzimi, yazılma esasları ve kesinleştirilmesi bu konuda Dışişleri Bakanlığı ile temas kurulup personelin eğitimi büyük önem arz etmektedir.

Bu nedenlerle Ocak/1993 senesinde seçilen beş kişinin yerine Ocak/2000 yılında yenilenme seçimlerinin yapılması uygun görülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. – 298 sayılı Kanununun 11 inci maddesine eklenen fıkra ile; Kurul Başkanının devamı olarak kurulda bulunması, kurulun günlük çalışmasını düzenli bir şekilde etkileyeceği gibi genel gerekçede yapılması öngörülen hususların gerçekleşmesinin temininde büyük katkı sağlayacaktır.

Madde 2. – Kurul Başkanları ve üyeleri ile siyasî parti temsilcilikleri ve diğer görevlilerin ücretlerinin günün şartlarına uygun ve memurlarla uyum sağlanmasının temine matuftur.

Geçici Madde. – Halde ve gelecekte yapılması düşünülen işlerin başarılmasına olumlu katkı sağlayacağı düşünüldüğünden kurul üyesi beş kişinin süresi bir defaya mahsus olarak bir sene uzatılmaktadır.

(Emsal : 19.2.1987 tarih ve 3330 sayılı Kanun)

Anayasa Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu

Esas No. : 2/729

Karar No. : 17

14.5.1997

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınızca, Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya ve 4 arkadaşının Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/729), 13.3.1997 tarihinde Esas Komisyon olarak Komisyonumuza havale edilmiş ve Teklif 1.5.1997 tarihli toplantımızda Yüksek Seçim Kurulu Başkanının da katılımıyla görüşülmüştür.

Teklifte;

- Yüksek Seçim Kurulu Başkanının görevi süresince kurumundan izinli sayılması,
- Seçim Kurulu Başkan ve üyeleri ile 298 sayılı Kanun gereğince görevlendirilecekler ve diğer görevli memur ve hizmetliler ile siyasî parti temsilcilerine ödenecek gündeliklerin artırılması,
- Yüksek Seçim Kuruluna 1993/Ocak ayında seçilenlerin yerine 2000/Ocak tarihinde yenilenme seçimi yapılması,

Öngörülmektedir.

Son yıllarda siyasî parti sayılarının çoğalması ve bu nedenle seçim iş ve işlemlerinin artması, demokratik siyasî hayatımızda gözlenen gelişmelerdir. Bunun yanısıra Yüksek Seçim Kurulunun

teşkilatını tamamlaması ve değişen teknolojiye göre yeniden yapılanması söz konusudur. Bu gibi idarî işlerin ve seçim gibi son derece kapsamlı ve sürekli bir konunun takibi Başkanın görevi süresince kurumundan izinli sayılmasını gerektirmektedir.

Böylece seçim hukukunun ilkelerinin derlenmesi ve belirlenmesi sağlanacak, seçim işleri daha sağlıklı bir şekilde yürütülebilecek, Başkan konuyu devamlı bir şekilde izleme, gelişmeleri değerlendirme ve denetleme imkânına kavuşacaktır.

Ücretlerle ilgili olarak en son 1994 yılında bir değişiklik yapılmıştır. Ancak günümüz koşullarında oldukça yetersizdir. Teklifte diğer kamu personeli kademelerinde yapılan ayarlamalar doğrultusunda ücretler belirlenmektedir.

Teklifte getirilen bir diğer değişiklik ile Kurula 1993 yılının Ocak ayında seçilenlerin yerine 2000 yılının Ocak ayında seçim yapılması öngörülmektedir. Bu suretle halen Kurulda görevli beş kıdemli üyenin çalışma süresi uzatılmaktadır. Bu üyeler seçmen kütüğü yazımı, mahallî yerel seçimler, ara seçimler ve 24.12.1995 genel milletvekili seçiminde çalışmış, tecrübeli üyelerdir. 1996 yılında seçilen üyeler ise henüz böyle bir tecrübe yaşamamışlardır. Milletvekili genel seçiminin 2000 yılında yapılacağı dikkate alınarak, mevcut beş kıdemli üyenin seçiminin bir yıl uzatılması suretiyle muhtemel bir genel seçimde kazanılan tecrübelerden istifade edilmesi ve seçimin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi amaçlanmaktadır.

Bu düşüncelerle Teklifin maddeleri ve tümü Komisyonumuzca oybirliği ile kabul edilmiştir.

Komisyonumuz redaksiyon çerçevesinde Teklifin genel gerekçesinin dördüncü paragrafında geçen "Hükümet tarafından kaynak temin edildiğinde "ibarelerini çıkarmış ve cümleinin sonuna "gerekir" ibaresini eklemiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Başkanvekili
<i>Ahmet İyimaya</i>	<i>Mehmet Ali Şahin</i>
Amasya	İstanbul
Üye	Üye
<i>Uğur Aksöz</i>	<i>M. Seyfi Oktay</i>
Adana	Ankara
Üye	Üye
<i>Abdulkadir Aksu</i>	<i>Ali İliksoy</i>
Diyarbakır	Gaziantep
Üye	Üye
<i>Lütfü Doğan</i>	<i>Atilla Sav</i>
Gümüşhane	Hatay
Üye	Üye
<i>Süleyman Arif Emre</i>	<i>Ali Oğuz</i>
İstanbul	İstanbul
Üye	Üye
<i>Metin Perli</i>	<i>Yahya Uslu</i>
Kütahya	Manisa

Üye

Metin Bostancıoğlu

Sinop

AMASYA MİLLETVEKİLİ AHMET İYİMAYA VE 4 ARKADAŞININ TEKLİFİ

**SEÇİMLERİN TEMEL HÜKÜMLERİ VE SEÇMEN KÜTÜKLERİ HAKKINDA
KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1. – 26.4.1961 tarih ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 11 inci maddesine aşağıdaki fıkra, son fıkra olarak eklenmiştir.

Yüksek Seçim Kurulu Başkanı, Başkanlık görevi süresince kurumundan izinli sayılır. Ancak kurumundaki aylık, ödenek ve her türlü zam ve tazminatlar ile diğer özlük haklarından aynen yararlanmaya devam eder.

MADDE 2. – 26.4.1961 tarih ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 15.2.1994 tarih ve 3969 sayılı Kanunla değişik 182 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Seçim Kurulu başkan ve üyeleri ile bu Kanun gereğince görevlendirileceklere ve bu işlerde mesai saatleri içinde veya dışında çalıştırılacak memur ve hizmetlilere, siyasî parti temsilcilerine ve hariçten alınarak çalıştırılacaklara ödenecek gündelikler, gündelik miktarı 1 300 000 lirayı geçmemek üzere, Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir. 1 300 000 liralık azamî gündelik miktarını iki katına kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir. Bu ödemeler herhangi bir vergiye tabi tutulmaz.

MADDE 3. – 26.4.1961 tarih ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 20. – Yüksek Seçim Kuruluna 1993/Ocak ayında seçilenlerin yerine Ocak/2000 tarihinde yenileme seçimi yapılır.

MADDE 4. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

ANAYASA KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**SEÇİMLERİN TEMEL HÜKÜMLERİ VE SEÇMEN KÜTÜKLERİ HAKKINDA
KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1. – Teklifin 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. – Teklifin 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. – Teklifin 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. – Teklifin 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. – Teklifin 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

